

MAKTABGACHA TA'LIMDA OILANING AMALIY AHAMIYATI

*Olimjonova Fotima G'olibjon qizi**NamDU magistranti*

Annotatsiya: Ushbu maqola orqali, oila hamkorligi va uning mohiyati, bola tarbiyasidagi muhim jihatlari to'g'risida hamda, bola ijtimoiylashuvini ta'minlovchi hamkorlik metodlar haqida ma'lumotlarga ega bo'lasiz. Bolaning MTTga moslashuvi uning bilishga bo'lgan obyektiv ehtiyojini yaxshilash, bola "men"i o'zligini namoyon qiluvchi omillar haqida haqida ham bayon qilamiz.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, oila hamkorlik, ota-ona, bola tarbiyasi, bola shaxsi, hamkorlik metodlar, jamiyat ta'siri, so'rovnom.

Jamiyat hayoti, farzand tarbiyasi va yurt ravnaqi uchun Maktabgacha ta'lim tashkiloti nihoyatda ahamiyatli tashkilot hisoblanadi. Har bir bolaning o'z olami fe'l atvori turfa il bo'ladi. Shunday ekan bu kichik beg'ubor olamlarini tushunib yana ma'no ma'zmun bag'ishlash, o'z "men"ini shakillantirish uchun ota-onalar bilan mustahkam hamkorlik metodlarini yo'lga qo'yish ahamiyatlidir. Ahamiyatli jihati ota-onalar bilan munosabatlarga yangi yondashuvlar bilan ularning shaxsiy tajribasini hisobga olgan holda. Ota-onalarning bilimdagi so'rovlari va istaklarini inobatga olgan holda, bolalarning rivojlanishiga ta'sir qiladigan muammolarga muloqot mazmunini yo'naltirish bugungi kunda zarurdir. Tarbiyachilar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlar, shaxsiy manfaatdorlik, eski qarashlardan xalos bo'lishni, o'z faoliyatiga aks ettiruvchi munosabatning paydo bo'lishini usullarini qamrab oladi. Farzand ta'lim va tarbiyasi rivojlantirish tamoyili asosida amalga oshirilayotgan bu hamkorlik bolalarni qiziqtirish qobiliyatini, o'z ta'lim faoliyatini tahlil qilishni, hamda ota-ona tomonidan farzandini muntazam nazoratini nazarda tutadi. Ingliz faylasufi Frensis Bekonning fikriga ko'ra - "Bola oilaning quvonchi, ota-onaning ko'magi, jamiyatning hayotiy kuchidir. Bolalar tufayli hayot yanada shirin, o'lim esa unchalik dahshatli ko'rinmaydi" – naqadar to'g'ri va ayni kerakli jumlar. Bugun zamonamiz rivojlangani sayin "ota-onalik ma'suliyati" tushunchasi ham keng qamrovli tushunchaga aylanib bormoqda. Ota-ona farzandini moddiy jihatdan ta'minlaydi, tarbiyalaydi hamda ta'lim olishini tashkil etadi. Oilada tarbiya uzoq muddatli, uzluksiz, ko'p qirrali jarayondir. Ta'limchi? nazarimizda ta'lim ham tarbiya singari oiladan boshlanib aynan shu dargohda mustahkamlanadigan jarayon.

Ayniqsa maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar ta'limida maktabgacha ta'lim tashkilotlari va ota-onalar hamkorligining o'rni beqiyosdir[1]. Qachonki oila va maktabgacha ta'lim tashkilotlari hamkorlikda faoliyat olib borar ekan shundagina ko'zlangan maqsadga erishiladi. Inkori etib bo'lmas haqiqat. Shunday ekan har bir bola

biz kattalar uchun qimmatli gavhar, yoki yangi unib, o'sib borayotgan nav niholdir. Shu sababli har bir ota-ona farzandi uchun, o'qtuvchilar tarbiyalanuvchi kichkintoylar uchun qancha e'tibor, vaqt, mablag' sarf etishsa shuncha yaxshi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini ota-onalar bilan jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakllarini mohirlik bilan qo'shib olib borish, keng aholi orasida pedagogik tashviqot ishlarini tashkil etish tufayli bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish mumkin. MTTi xodimlarini ota-onalar va oila bilan hamkorlikdagi ishlarining eng keng tarqalgan shakllarini quyida keltiramiz:

“Zero bolalarni tarbiyalash bu kelajakni tarbiya qilmoqdir”. Tarbiyachi va ota-onalarning o'zaro munosabatlariga yangi yondashuvlar, axbarot almashinuvi va pedagogik bilimlarni targ'ib qilishdagi hamkorlikdan dialogik yo'nalishdagi ota-onalar bilan tarbiyachining shaxslararo muloqoti sifatida hamkorlikka o'tish. Bu yerda asosiy tushuncha diolog bo'lib, u shaxsiy teng muloqotni, birgalikda tajriba orttishni anglatadi. - ota-onalar bilan yakkama-yakka ishlash. Ilg'or pedagogik tajribalarni ko'rsatishicha, ishning bu turi katta ahamiyatga ega. Bunda tarbiyachi oila va bolaning shaxsiy xususiyatlarini o'rganib ularni o'zining tarbiyaviy ishida hisobga oladi. MTTlarimiz tajribasida ota-onalar bilan yakkama-yakka olib boriladigan ishlarning turli xil shakllari aniqlangan; oilaga tarbiyachining borishi, ota-onalar uchun suhbat o'tkazish, ularga maslahatlar berish, ota-onalarning muassasa hayoti bilan tanishishlari. - ota-onalar bilan jamoa tarzida tashkil qilinadigan ishlar. Bular ota-onalarning guruhiy va umumiy majlisi, ota-onalar maktabi, anjumanlar, shanbaliklar, savol-javob davralari. Shunday qilib, maktabgacha ta'lim muassasasining oila bilan hamkorligi turli shakllarda amalga oshiriladi. Ushbu shakllar an'anaviy (ota-onalar yig'ilishi, suhbatlar ham individual, ham guruh shaklida olib boriladi) va noan'anaviy (ota-onalar bilan konferensiya, davra suhbatlari) bo'linadi. Shunday qilib, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini yanada oshirish; ota-onalar o'rtasida psixologik va pedagogik fanlarning eng so'nggi yutuqlarini keng targ'ib etish, ota-onalar va muassasa tarbiyachilari bilan turli mavzularda katta-kichik noan'anaviy yig'ilishlar, tadbirlar mashhur har sohaning vakillari bilan uchrashuvlar tashkil etish, badiiy kechalar o'tkazib turish, bolalar ko'z o'ngida ma'naviy boy shaxslarni gavdalantirish, avlodlardan faxrlanish va ularga mos farzandlar bo'lish hissini uyg'otishi shubhasiz. Ammo ushbu tashkil etilgan tadbir va uchrashuvlarning muvaffaqiyati tarbiyalanuvchilarning ota-onalari munosabati bilan ham chambarchas bog'liq. Shunday ekan ota-onalarimizda mas'uliyat hissini oshirishimiz asosiy vazifamiz bo'lib qolmoqda.

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim muassasasining oila bilan hamkorligi turli shakllarda amalga oshiriladi. Ushbu shakllar an'anaviy (ota-onalar yig'ilishi, suhbatlar ham individual, ham guruh shaklida olib boriladi) va noan'anaviy (ota-onalar bilan konferensiya, davra suhbatlari) bo'linadi. Shunday qilib, maktabgacha ta'lim

tashkiloti va oila hamkorligini yanada oshirish; otaonalar oʻrtasida psixologik va pedagogik fanlarning eng soʻnggi yutuqlarini keng targʻib etish, ota-onalar va muassasa tarbiyachilari bilan turli mavzularda katta-kichik noanʻanaviy yigʻilishlar, tadbirlar mashhur har sohaning vakillari bilan uchrashuvlar tashkil etish, badiiy kechalar oʻtkazib turish, bolalar koʻz oʻngida maʼnaviy boy shaxslarni gavdalantirish, avlodlardan faxrlanish va ularga mos farzandlar boʻlish hissini uygʻotishi shubhasiz. Ammo ushbu tashkil etilgan tadbir va uchrashuvlarning muvaffaqiyati tarbiyalanuvchilarning otaonalari munosabati bilan ham chambarchas bogʻliq. Shunday ekan ota-onalarimizda masʼuliyat hissini oshirishimiz asosiy vazifamiz boʻlib qolmoqda. Bugungi kun zamonaviy maktabgacha taʼlim tashkiloti tarbiyachisiga tavsiyalar: -rivojlangan zamonamizda axborot texnologiyalari shitob bilan rivojlanmoqda, ijtimoiy tarmoqlardan atrofimizdagi barcha keng foydalanmoqda zamonaviy tarbiyachi bundan oqilona foydalanishi lozim. -Umumiy va navbatdan tashqari yigʻilishlarga ota-onalarni taklif etishda “Onalar yigʻilishi”, yoki “Otalar yigʻilishi” kabi maxsus maxsus nomlar qoʻyish. Bu taʼlim jarayoniga doimiy faol boʻlgan ota yoki onalardan tashqari maxsus taklif orqali har ikkalasini jalb qilish imkonini beradi.

Yuqorida qayt etilgan ishlarni amalga oshirish jarayonida nafaqat tarbiyachining ijodkorligi, jonkuyarligi balki ota-onalarning masʼuliyati ham muhim. Ota-onalarimiz farzandlarining kelajakdagi muvofaqiyatlari uchun guruh tarbiyachisidan masʼuliyatliroq boʻlishni talab etishadi, baʼzida hatto bajarishi lozim boʻlgan vazifalarini eslatib ham qoʻyishadi. Guruh tarbiyachilari bolalarga sheʼr yod oldirishadi, suhbatlashishadi, birgalikda mantiqiy oʻyinlar oʻynashadi. Gohida mehnat, sport, ashula, yoki raqs bilan shugʻullantirishadi. Bu amalga oshiriladigan faoliyatlar bolani rivojlanishida muhim, ammo, yetarli emas, qachonki bu faoliyatlar uyda ham davom etsa, takrorlansa natijalar biz kutgandek boʻladi. Bolalar rivojlanishida har ikki tomon MTT va ota-ona birdek masʼul, chunki farzand yurt kelajagi, jamiyat suyanchi, oila ishonchidir. U bir nihol, uni qanchalik parvarish qilsak, oʻsib ulgʻayganda mevasi shunchalik totli boʻladi. Bola kamolatiga, uning yuksak choʻqqilarga erishishiga orzumand boʻlgan, farzandi oldida ota-onalik, jamiyat qarshisida fuqorolik burchalarini chuqur anglagan har bir ota-ona, hayotining bir boʻlagi boʻlgan kasbiga mehri boʻlgan har bir tarbiyachi va pedagogik xodim ushbu vazifaga masʼuliyat bilan yondashishi va uni vijdonan ado etishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Fayziyeva Z. “MTM va oila hamkorligi” Maktabgacha taʼlim jurnali 2/2016
2. w.w.w Maktabgach taʼlim.uz
3. w.w.w pedagog.uz (Termiziy va Abu Dovud rivoyatlar).